

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Complectens Tertiam Partem Summæ Theologiæ. Cum Commentariis
Reuerendiss. D. Thomæ de Vio Caietani Cardinalis S. Sixti, Et Opvcvlis
Eivsdem In tres Tomos distinctis

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

2. Vtrum hoc pertineat ad presbyterum, vel solum ad episcopum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72797](#)

ter ad eos se haberet, & propere recte inferuntur, non competeat sibi ex officio praedicare, aut baptizare, cum quo tamen stat, ut dictum est, quod utrumque potest, et competeat ex imposto.

S E D C O N T R A est, quod Gela.* Papa dixit, & habetur in decreto. 3. dist.† Diacones propriam constitutimus obseruare mensuram, & infra. Absque episcopo uel presbitero baptizare non audeant, nisi prædictis ordinibus longius constitutis, necessitas extrema compellat.

R E S P O N . Dicendum, quod sicut celestium ordinum proprietates & eorum officia ex eorum nominibus accipiuntur (ut Dion.* dicit 7. c. celest. hiekar.) ita etiam ex nominibus ecclesiasticorum ordinum accipi potest, quid ad unumquemque pertinet ordinem. Dicuntur autem diaconi, quasi ministeria uidelicet ad diacones non pertinent aliquod sacramentum principaliter, & quasi ex proprio officio præbere: sed adhibere ministerium alijs maioribus, in sacramentorum exhibitione. Et sic ad diaconem non pertinet, quasi ex proprio officio, tradere sacramentum baptismi: sed in collatione huius sacramenti, & aliorum, assistere & ministrare maioribus:

Habent in unde I. id. o. † dicit, ad diaconum pertinet assistere, & ministrare sacerdotibus, in omnibus que aguntur in sacramentis Christi, in baptismino scilicet, in christenatione, & in patene & calice.

A D P R I M U M ergo dicendum, quod ad diaconum pertinet recitare euangelium in ecclesia, & prædicare ipsum per modum catechizantis: unde & Dion. * dicit, quod diaconi habent officium super immunem dosinque quos ponit catechumenos, sed docere, id est, expovere euangelium, pertinet proprie ad episcopum, cuius actus est perficere, secundum Dion. † s. cap. ecclesiast. hier. Perficere autem idem est quod docere: unde non sequitur, quod ad diacones pertinet officium baptizandi.

A D S E C U N D U M dicendum, quod sicut Dion.* dicit in secundo capitulo ecclesiast. hier. baptismus non solum habet purgatiuam, sed etiam illuminatiuam uitrem: & ideo excedit officium diaconi, ad quem pertinet solum purgare, scilicet uel repellendo immundos, uel disponendo eos ad sacramenti susceptionem.

A D T E R T U M dicendum, quod quia baptismus est sacramentum necessitatis, permittitur diaconibus necessitate urgente in absencia maiorum baptizare, sicut patet ex auctoritate Gela. * supra inducitur. sed & hoc modo beatus Laurentius diaconus existens baptizauit.

*Super questionem sexam
gestimam septima arti
volum secundum.*

ARTICVLVS II.

Vtrum baptizare pertineat ad officium presbyterorum.

A D S E C U N D U M sic proceditur. Videtur, quod baptizare non pertineat ad officium presbyterorum, sed solum episcoporum, quia (sicut dictum est) sub eodem precepto iniungitur Mat. ult. officium docendi, & baptizandi: sed docere quod est perficere, pertinet

ergo uidetur quod baptizare per tineat ad diaconum.

T I 3. Præ De beato Laurentio legitur, quod cum ipse esset diaconus, plurimos baptizabat. ergo uidetur quod ad diaconos pertinet baptizare.

S E D C O N T R A est, quod Gela.* Papa dixit, & habetur in decreto. 3. dist.† Diacones propriam constitutimus obseruare mensuram, & infra. Absque episcopo uel presbitero baptizare non audeant, nisi prædictis ordinibus longius constitutis, necessitas extrema compellat.

R E S P O N . Dicendum, quod sicut celestium ordinum proprietates & eorum officia ex eorum nominibus accipiuntur (ut Dion.* dicit 7. c. celest. hiekar.) ita etiam ex nominibus ecclesiasticorum ordinum accipi potest, quid ad unumquemque pertinet ordinem. Dicuntur autem diaconi, quasi ministeria uidelicet ad diacones non pertinent aliquod sacramentum principaliter, & quasi ex proprio officio, tradere sacramentum baptismi: sed in collatione huius sacramenti, & aliorum, assistere & ministrare maioribus:

Habent in unde I. id. o. † dicit, quod ad episcopum pertinet basilicarum consecratio, unctio altaris, & confessio christianis, ipse ordines ecclesiasticos distribuit, & sacras virgines benedicit: sed his omnibus maius est sacramentum baptismi. ergo uidetur quod multo magis ad officium solum episcopi pertinet baptizare.

S E D C O N T R A est, quod Isidor. * dicit in libro de officiis: conflat baptisma solis sacerdotibus esse traditum.

R E S P O N . Dicendum, quod sacerdotes ad hoc consecrantur, ut sacramentum corporis Christi configantur, sicut supra dictum est. Illud autem est sacramentum ecclesiastice unitatis, secundum illud Apostoli 1. Corin. 10. Vnus panis & unum corpus multi sumus, omnes qui de uno pane & de uno calice participamus. Per baptismum autem aliquis fit particeps ecclesiasticae unitatis, unde & accipit ius ad mensam Domini accedendi. & ideo sicut ad sacerdotem pertinet consecrare eucharistiam (ad quod principaliter sacerdotiorum ordinatur) ita ad proprium officium sacerdotis pertinet baptizare: cuiudem enim uidetur esse operari totum, & partem in toto disponere.

A D P R I M U M ergo dicendum, quod utrumque officium, scilicet docendi & baptizandi, Dominus Apostolis in iunxit, quorum uicem gerunt episcopi: aliter tam & aliter. Nam officium docendi commisit eis Christus, ut ipsi per se illud exercerent, tamquam principalissimum. unde & ipsi Apostoli dixerunt Act. 6. Non est æquum nos relinquere uerbum Dei, & ministrare mensis. Officium autem baptizandi commisit Apostolis, ut per alios exercendum: unde & Apostolus dicit 1. Cor. 1. Non misit me Christus baptizare, sed euangelizare. & hoc ideo, quia in baptizando nihil operatur meritum & sapientia ministri, sicut in docendo, ut patet ex supradictis. * in cuius etiam signum nec ipse Dominus baptizauit, sed discipuli eius, ut dicitur Ioan. 4. Nectamen per hoc excluditur, quin episcopi possint baptizare: quia quod potest potest inferior, potest & superior: unde &

Ei Apostolus ibidem dicit se quidam baptizasse.

A D S E C U N D U M dicendum, quod in qualibet re publica, ea quae sunt minoria, pertinent ad minoria officia, maiora vero maioribus reseruantur, secundum illud Exod. 18. Quicquid maius fuerit, referatur ad te, & ipsi tantummodo minoria iudicentur. Et ideo ad minores ciuitatis principes pertinet disponere de infimo populo: ad summos autem principes pertinet disponere ea, quae pertinent ad maiores ciuitatis.

Per baptismum autem non adipiscitur aliquis, nisi insimum gradum in populo Christiano. & ideo baptizare pertinet ad minores principes ecclesiae, id est, ad presbyteros, qui tenent locum septuaginta duorum discipulorum Christi, ut dicit glossa. * Lu-

*Ergo si. Nœx
loci circu
in arg.*

mi claudit in se characterem. Et propter ea licet gratia cum re missione totius corporis.

& poneat, possit sine baptismo suppleri, ut patet in Latrone, characterem tam supplici non potest, & hoc loquendo de potentia ordinata sub diuina dispositionis prouidentia.

*Ergo gl. Beda
Lut. io. sup
illud 5. De la
gnatur Iesus
72. sic. to. 2.*

Constitues eos principes super omnem terram: ergo uidetur, quod baptizare pertineat solum ad officium episcopi.

T I 3. Præ Indo. † dicit, quod ad episcopum pertinet basilicarum consecratio, unctio altaris, & confessio christianis, ipse ordines ecclesiasticos distribuit, & sacras virgines benedicit: sed his omnibus maius est sacramentum baptismi. ergo videtur quod multo magis ad officium solum episcopi pertinet baptizare.

S E D C O N T R A est quod Isidor. * dicit in libro de officiis: conflat baptisma solis sacerdotibus esse traditum.

R E S P O N . Dicendum, quod sacerdotes ad hoc consecrantur, ut sacramentum corporis Christi configantur, sicut supra dictum est. Illud autem est sacramentum ecclesiastice unitatis, secundum illud Apostoli 1. Corin. 10. Vnus panis & unum corpus multi sumus, omnes qui de uno pane & de uno calice participamus. Per baptismum autem aliquis fit particeps ecclesiasticae unitatis, unde & accipit ius ad mensam Domini accedendi. & ideo sicut ad sacerdotem pertinet consecrare eucharistiam (ad quod principaliter sacerdotiorum ordinatur) ita ad proprium officium sacerdotis pertinet baptizare: cuiudem enim uidetur esse operari totum, & partem in toto disponere.

A D P R I M U M ergo dicendum, quod utrumque officium, scilicet docendi & baptizandi, Dominus Apostolis in iunxit, quorum uicem gerunt episcopi: aliter tam & aliter. Nam officium docendi commisit eis Christus, ut ipsi per se illud exercerent, tamquam principalissimum. unde & ipsi Apostoli dixerunt Act. 6. Non est æquum nos relinquere uerbum Dei, & ministrare mensis. Officium autem baptizandi commisit Apostolis, ut per alios exercendum: unde & Apostolus dicit 1. Cor. 1. Non misit me Christus baptizare, sed euangelizare. & hoc ideo, quia in baptizando nihil operatur meritum & sapientia ministri, sicut in docendo, ut patet ex supradictis. * in cuius etiam signum nec ipse Dominus baptizauit, sed discipuli eius, ut dicitur Ioan. 4. Nectamen per hoc excluditur, quin episcopi possint baptizare: quia quod potest potest inferior, potest & superior: unde &

Ei Apostolus ibidem dicit se quidam baptizasse.

A D S E C U N D U M dicendum, quod in qualibet re publica, ea quae sunt minoria, pertinent ad minoria officia, maiora vero maioribus reseruantur, secundum illud Exod. 18. Quicquid maius fuerit, referatur ad te, & ipsi tantummodo minoria iudicentur. Et ideo ad minores ciuitatis principes pertinet disponere de infimo populo: ad summos autem principes pertinet disponere ea, quae pertinent ad maiores ciuitatis.

Per baptismum autem non adipiscitur aliquis, nisi insimum gradum in populo Christiano. & ideo baptizare pertinet ad minores principes ecclesiae, id est, ad presbyteros, qui tenent locum septuaginta duorum discipulorum Christi, ut dicit glossa. * Lu-

*Ergo si. Nœx
loci circu
in arg.*

QVAEST. LXVII.

AD TERTIVM dicendum, qd (sicut supra dictum est) sacramentum baptisimi est potissimum necessitate: sed quantum ad perfectionem, sunt quædam alia potiora, quæ episcopis reseruantur.

ARTICVLVS III.

Virum laicus possit baptizare.

AD TERTIVM sic proceditur. Videtur, quod laicus baptizare non possit. Baptizare enim (sicut dictum est *) propriè pertinet ad ordinem sacerdotalem: sed ea quæ sunt ordinis, non possunt committi non habentem ordinem. ergo videtur quod laicus, qui non habet ordinem, baptizare non possit.

¶ 2 Præterea. Maius est baptizare, quam alia sacramenta baptismi perficere: sicut catechizare, & exorcizare, & aquam baptismalem benedicere: sed haec non possunt fieri a laicis, sed solum a sacerdotibus. ergo videtur, quod multo minus laici possint baptizare.

¶ 3 Præterea. Sicut baptismus est sacramentum necessitatis, ita & poenitentia sed laicus non potest absoluere in foro peccatuum: ergo neque potest baptizare.

S E D C O N T R A est, quod Gelasius Papa & Iudor. dicunt, quod baptizare necessitate immittente laicos Christianis plenius conceditur.

R E S P O N. Dicendum, quod ad misericordiam eius, qui vult omnes homines saluos fieri, pertinet, ut in his quæ sunt de necessitate salutis, homo de facili remedium intueatur. Inter omnia autem sacramenta maxime necessitatis est baptismus, qui est regeneratio hominis in vitam spiritualē: quia pueris alter omnino subueniri non potest, & adulti non possunt alter quam per baptismum plenam remissionem consequi, & quantum ad culpam, & quantum ad peccatum. Et ideo ut homo circa remedium tam necessarium defectum pati non possit, institutum est, ut materia baptisimi sit communis * scilicet aqua, quæ a quolibet de facili haberi potest, & minister baptisimi erit si sit quicunque non ordinatus, ne propter defectum baptisimi, homo salutis sit dispendium patiatur.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod baptizare pertinet ad ordinem sacerdotalem, secundum quādam convenientiam, & solennitatem: non autem hoc est de necessitate sacramenti: vnde etiam si extra necessitatis articulum laicus baptizet, peccat qui dem: tamen sacramentum baptisimi conferit, nec est rebaptizandus ille, qui sic est baptizatus.

AD SECUNDVM dicendum, quod illa sacramentalia baptisimi pertinent ad solennitatem: non autem ad necessitatem baptisimi. Et ideo fieri non debent nec possunt a laico, sed solum a sacerdote, cuius est solenniter baptizare.

AD TERTIVM dicendum, quod (sicut supra dictum est *) poenitentia non est tanta necessitas sicut baptismus: potest enim per contritionem suppleri defectus sacerdotalis absolutionis, que non liberat a tota pena: nec etiam pueris adhibetur. & ideo non est simile de baptismo, cuius effectus per nihil aliud suppleri potest.

¶ Super quæ sexagesima septime articulo quatuor et quinque.

N articulis quarto & quinto dubium inducit. I & quanto dubium occurrit communie multis articulis, An

ARTICVLVS IV.

Virum mulier possit baptizare.

AD QUARTVM sic procedit. Videtur, quod mulier non possit baptizare. Legit. in Cat-

ARTIC. III. ET III.

thaginensi concilio, quod mulier quamvis docta & sancta, prius in conuentu docere vel aliquos baptizare non presumat: sed nullo modo licet mulieri docere in cōueniu, secundum illud i. Corin. 14. Turpe est mulieri, in ecclesia loqui, ergo uidetur quod nec etiam aliquo modo mulieri licet baptizare?

¶ 2 Præterea. Baptizare pertinet ad officium prelationis: unde a sacerdotibus habentibus curam animarum debet accipi baptismus: sed hoc non potest competere mulieri, secundum illud i. Timo.

¶ 3 Doctere mulieri non permittit, nec dominari in viris: sed subditam esse ergo mulier baptizare non potest.

¶ 4 Præterea. In spirituali regeneratione uidetur aqua habere locum in utero (ut Aug. dicit super Iud. 3. Numquid homo potest in uentre matris sive iterato in introite, & renasci) ille autem qui baptizat, uidetur magis habere patris officium: sed hoc non competit mulieri. ergo mulier baptizare non potest.

S E D C O N T R A est, qd Urbanus Papa

dicit, & habetur in Decretis 130. q. 3. Super quibus confuluit nos tua dilectio, hoc uidetur nobis hac sententia respōendum;

ut baptismus sit, si instante necessitate feminæ puerum in nomine sanctæ Trinitatis baptizaverit.

R E S P O N. Dicendum, quod Christus est qui principaliter baptizat, sive illud I. o. Super quem uidetur spiritum descendenter & manentem, hic est qui baptizat.

Df autem Col. 3. q. in Chro non est masculus & feminæ: & ideo si cut masculus laicus potest baptizare quasi minister Christi, ita etiam & feminæ. Quia tamen caput mulieris est vir, & caput viri est Christus (ut dicitur. Cor. 11.) non debet mulier baptizare, si ad sit copia viri: sicut ne laicus præsente clericu, nec clericus præsente clero, qui tamen potest baptizare præstante episcopo, eo quod hoc pertinet ad officium sacerdotis.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod sicut mulieri non permittitur publice docere, potest tamen priuata doctrina vel monitione, aliquatenus instruere, ita non permittitur ei publice & solenniter baptizare, sed tamen potest baptizare in necessitatibus articulo.

AD SECUNDVM dicendum, qd qn baptisim⁹ solenitatem & ordinariem celebrat, dicit alijs sacramentū baptisimi suscipere a pbytero cura ani-

ptizare extra necessitatem. Indatius casum eo mo thant, quo in necessitate calo fieri, fit pecatum mortale. Verbi gratia, si laicus ex calo necessitatibus baptizaret, aut si un⁹ baptizaret duo simul dicendo, ego baptizo vos quod in calo necessitatibus licitum dicitur & sic de aliis similibus ecclesiasticis ordinationibus erga baptisim⁹ non licet uarietate, ut ratio dibi, quia Author hoc tractans in calce corporis articuli quinti dicit, quod grauius peccatum uterque faciliter baptizans & baptizatus, & per hoc impeditur baptism⁹ effectus, licet non tolleretur sacramentum.

Vbi appetit ipsum festinare, quod est pecatum mortale, quod nam baptisimus effectus non impeditur, nisi per peccatum mortale.

Ad hunc evidenter sententiam, scito Sciom in quarto sententiā dicitur, qd. tonare, quod Vrb. Vitalis baptizans plures si pbytero Eusebius, mul extra articulum necessitatis, dicendo per quibus ego baptizo vos, pecat mortaliter, quia non ferunt formam impositam sibi ab ecclesia: si tamen diligenter perfectum fuerit, & diffinatum, peccatum mortale duplicitur hic in uenire posse, aut secundum se (hoc est ex suo genere) aut ex ecclesiæ precepto, cum mutationes aut omissiones huiusmodi non constituant actum, secundum se (quod ex eo patet, quod si actus efficit secundum se, si sacrificium nullum est, necesse est effici huiusmodi) refutat ut aliud de peccatis hoc sit mortale, si mortale est. Ex tripli autem capite hoc dici posset: vel ex inobedientia: & sic ad hoc, qd est mortale, exigere contemptus: vel ex presumptione: puta quia laicus presumit actum sacerdotis, vel ex modo institutio nis ecclesiastice: puta quia ritus talis feruntur & quasi necessarii: sicut facies uelles exiguntur coferentiae eucharistia. Ex qd. aparet, qd solenitatem baptizans

D. 120. &
591.

¶ 4.

q. 95. art. 3. &

4.